

Osobní sdělení

„Život je proces, hledající poznání“. (K. Lorenz)

Jaroslav Madlafousek - poutník na nekončící stezce.

V české psychologii působilo několik jedinců, kteří dokázali originálně řešit mnohé problémy vědy i její aplikace. Pro mne je jedním z nich PhDr. Jaroslav Madlafousek, CSc., který v minulých dnech prožíval významné životní jubileum.

Není v mých silách hodnotit jeho originální dílo - to dokáží mnohem lépe zasvěcenější odborníci. Pro mne byl víc jak 50 let vzorem ve stylu práce, v osobním životě. Jestliže se dnes uvažuje o pozitivní psychologii, pak Madlafousek ji již dávno uskutečňoval jak ve vědě, tak v každodennosti. Pokusím se to jen velmi stručně doložit:

1) Ve svém zaujetí vědou, kterou pěstoval po celý život, dokázal s nesmírným úsilím překonávat stovky překážek - velkých i všedních. Při tom bádal na vytyčených úkolech systematicky, krok za krokem, metodicky čistě a bez módní snahy rychle publikovat nehotové tovary.

2) Má schopnost předstihnout svou dobu. Kdo z psychologů již koncem 40. let pochopil základní principy a styl myšlení etologie? Kdo z nás počátkem 50. let pochopil nutnost porozumět statistickému uvažování? Kdo hájil nutnost systematického experimentálního výzkumu proti neznalým ideologům? Kdo si uvědomoval již před mnoha léty nutnost sledovat výzkumná témata z mnoha stran a za různých okolností?

Vzpomínám na obdivuhodný projekt mapování sexuálního chování, jak jej Madlafousek vypracoval ve Výzkumném ústavu psychiatrickém: zkoumání na zvířecím modelu a to v páru, kdy měnil základní vyladění samičky a sledoval chování samečků + zkoumání úvodních fází dvoření v přirozených podmínkách života člověka + etologické zkoumání sexuálních deviací + z toho plynoucí rozbor dynamiky motivačních stavů. Předběhl tehdy dnešní úvahy o externí i obsahové validitě psychologických výzkumů. A kdo z nás si uvědomil význam a smysl evoluční psychologie, která vznikala v posledních desetiletích?

3) Nevěřil tradičním pojmům psychologie jako motivace, agrese, učení, ale opakovaně se ptal, jak se projevují, jak vznikají, odkud jsou stimulovány, jak se rozvíjejí, jak jsou strukturovány a jak regulují chování organismů za různých vnějších i vnitřních podmínek. Rozbíjel tím mnohé iluze i zdánlivě snadná vysvětlení mnoha jevů.

4) Schopnost komunikovat, debatovat a s naprostou samozřejmostí sdělovat poznatky, dělit se o myšlenky i o nové nápady. Kolikrát jsem ho slyšel sdělovat, co nového v posledních dnech nastudoval či promyslel. A to vše sděloval i začátečníkovi, který mu nemohl být partnerem. Přednášel i debatoval mezi etology, na seminářích na matematické fakultě a při tom hledal nové náměty i nové pohledy z jiných vědních disciplín.

5) S tím je spojena ochota naslouchat jiným, kriticky uvažovat o jejich problémech a pomáhat v hledání nových řešení - byť i třeba daná problematika mu nebyla vlastní. Debaty s ním jsou stále školou kritického myšlení.

6) Vědomí odpovědnosti za celý obor. Opět to byly hodiny úvah, jak prospět české psychologii - a to i v nejtěžších chvílích, kdy byla ohrožena či vedena na scestí. V roce 1968 samozřejmě přijal funkci předsedy Čs. psychologické společnosti a s nesmírnou důsledností usiloval o rehabilitaci oboru, institucí i jednotlivců. Mnohé nemohlo být tehdy dokončeno a ani dnes se to zcela nezdařilo.

7) Jestliže dnes PhDr. Madlafousek systematicky přemýšlí o citové výchově, která vyplývá z poznatků evoluční psychologie, a je velkým civilizačním problémem, pak opět předbíhá svou dobu s přesahem hluboko do 21. století.

Poděkování za sebe - i za desítky mladých psychologů i etologů, kteří se u PhDr. Jaroslava Madlafouska, CSc. učili vědecky myslet - a zároveň s pocitem úcty před dílem, které vykonal, koná i dále bude konat.

Ad supremos annos

Václav Břicháček

Prof. PhDr. Milan Nakonečný - sedmdesátníkem.

Uprostřed třeskuté blbosti sjezdového jednání, kdy město Pražské tuhlo ideologií a pouťovou výzdobou, vyšel před budovu Karlovy University v Celetné číslo 20 luzný máchovský zjev: v tmavé rozevláté pláštence, širokém černém baretu s mašličkou pod štíhlým krkem. Usmíval se vstříc zakaboněným Pražanům a pláštěnka za ním vlála na každém jeho kroku. Ten mladý muž byl sociálním psychologem a zrovna v těch dnech přednášel o Freudovi, Frommovi, Jungovi, Adlerovi, Horneyové... Působil na katedře výchovy dospělých u univ. prof. RNDr. Františka Hyhlíka, jenž proslul svým pedagogickým mistrovstvím, takže bylo u koho se učit.

Tyhle pány a dámu, které si přednášející vybral jako téma své přednášky, neměl ovšem tehdejší establishment v lásce, a tak, když vedoucí katedry prof. Hyhlík onemocněl a později zemřel, nezbylo tehdejšímu odbornému asistentovi PhDr. Milanu Nakonečnému nežli z Karlovy University (z kádrových důvodů) odejít. Nikdo už nad ním nadržel ochrannou ruku.

Nedávno, to už téměř sedmdesátiletý, odešel podruhé - tentokrát dobrovolně. Heuréka! Univerzita Karlova opět zvítězila! Nyní přednáší psychologii na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Byl bych rád, kdybychom si tohoto (dnes už univ. profesora) PhDr. Milana Nakonečného připomněli už proto, že se letos v únoru dožil rovných sedmdesát let.

Narodil se 8. února 1932 v Horažďovicích v rodině Ukrajince, jenž do Čech uprchl po obsazení své země bolševiky. Matka byla instrumentářka u dentisty (odtud ten krásný Nakonečného úsměv). Milan začal chodit do gymnázia, odkud byl však v roce 1948 z politických důvodů vyloučen, nicméně mu bylo (laskavě) dovoleno dostudovat. Po maturitě, jež bývá odrazem k vzletným životním plánům, nastoupil ovšem jako - dělník. Za veliké štěstí to Milan zrovna nepovažoval, daleko šťastnější se zato ukázala hvězda, která ho dovedla do náruče Marie Čejnové (později Milanovy vynikající životní opory), s níž se v roce 1958 oženil, ale která mu v roce 1997 zemřela.